

BỘ CÔNG CỤ SỐ VÀ CHỮ CHAM (AKHAR THRAH)

Ban Biên tập: Champa.one
Email: putrapodam@gmail.com

1. Giới thiệu

Trong bối cảnh chuyển đổi số toàn cầu, việc bảo tồn và phát huy các giá trị văn hóa truyền thống của các cộng đồng dân tộc thiểu số ngày càng trở nên cấp thiết. Đối với người Cham, chữ viết Akhar Thrah (Srah) không chỉ là phương tiện ghi chép ngôn ngữ mà còn là biểu tượng quan trọng của bản sắc văn hóa, lịch sử và hệ thống tri thức dân tộc. Tuy nhiên, thực tiễn cho thấy việc sử dụng chữ Thrah trong môi trường số vẫn còn gặp nhiều khó khăn, đặc biệt do thiếu các công cụ nhập liệu hiệu quả, thân thiện với người dùng và phù hợp với thói quen sử dụng công nghệ hiện đại.

Một trong những thách thức cốt lõi là khoảng cách giữa hệ thống chữ viết truyền thống và phương thức nhập liệu phổ biến hiện nay vốn dựa trên bảng chữ cái Latin. Sự khác biệt này làm hạn chế khả năng tiếp cận, học tập và sử dụng chữ Thrah, nhất là đối với thế hệ trẻ và cộng đồng người Cham sinh sống ngoài khu vực bản địa.

Trước yêu cầu thực tiễn đó, từ năm 2015, Champa.one đã tiến hành nghiên cứu, phát triển và triển khai một hệ sinh thái các ứng dụng hỗ trợ chữ Cham trong môi trường số. Hệ thống này được xây dựng theo định hướng tích hợp, nhằm đáp ứng đồng thời các nhu cầu về nhập liệu, chuyển tự và sử dụng chữ viết Akhar Thrah trên nhiều nền tảng công nghệ khác nhau.

Các ứng dụng tiêu biểu trong hệ thống bao gồm:

- Công cụ chuyển tự Rumi Cham sang Thrah (*Cham Rumi - Thrah Transliterator*)
- Bàn phím Cham Thrah cổ (*Classical Thrah Keyboard*)
- Bàn phím Cham Thrah mở rộng (*Extended Thrah Keyboard*)
- Công cụ nhập liệu kết hợp tiếng Việt và Cham Rumi (*Vietnamese and Cham Rumi Input*)
- Bàn phím Cham Thrah trên nền tảng Android
- Bàn phím Cham Thrah trên nền tảng iOS

Các ứng dụng này không chỉ được thiết kế để hoạt động độc lập mà còn có tính liên kết cao, tạo thành một hệ thống công cụ đồng bộ. Nhờ đó, người dùng có thể linh hoạt lựa chọn và kết hợp các công cụ tùy theo nhu cầu, qua đó nâng cao hiệu quả sử dụng, đồng thời hỗ trợ quá trình chuẩn hóa và số hóa chữ viết Cham trong bối cảnh công nghệ hiện đại.

Đặc biệt, công cụ chuyển tự Rumi - Thrah giữ vai trò trung tâm trong hệ thống, cho phép chuyển đổi tự động giữa hai hệ chữ dựa trên nguyên tắc ngữ âm và chữ viết. Công cụ này giúp người dùng, ngay cả khi chưa thành thạo chữ Thrah, vẫn có thể tiếp cận, sử dụng và từng bước làm quen với hệ chữ truyền thống. Do đó, đây được xem là một giải pháp trung gian có ý nghĩa quan trọng trong tiến trình số hóa ngôn ngữ Cham.

Trong phạm vi tài liệu này, nội dung tập trung giới thiệu các ứng dụng trên nền tảng thiết bị di động (*mobile phone*), bao gồm:

- Cham Rumi - Thrah Transliterator (*Chuyển tự Cham Rumi - Thrah*)
- Vietnamese and Cham Rumi Input (*Nhập tiếng Việt & Cham Rumi*)
- Cham Keyboard (Classical Thrah) - *Bàn phím Cham (Thrah cổ)*
- Cham Keyboard (Extended Thrah) - *Bàn phím Cham (Thrah mở rộng)*

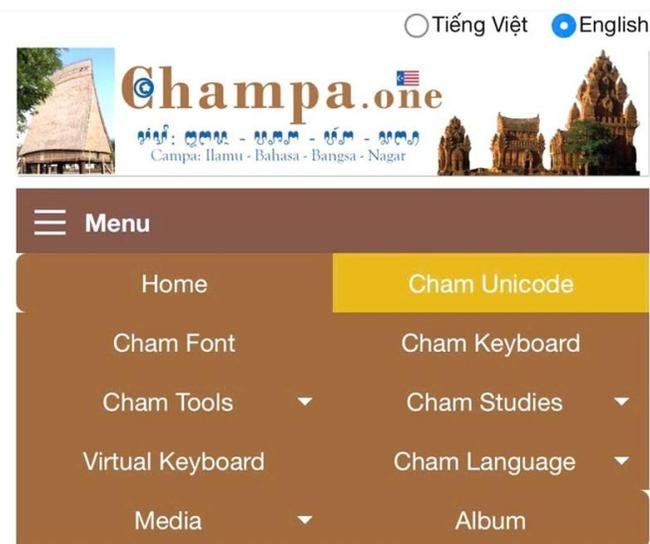
Những công cụ này góp phần hình thành một môi trường sử dụng chữ Cham thuận tiện, hiện đại và có tính ứng dụng cao, qua đó hỗ trợ hiệu quả cho hoạt động học tập, nghiên cứu và truyền thông, đồng thời đóng góp vào việc bảo tồn và phát huy giá trị của chữ viết Akhar Thrah trong đời sống đương đại.

2. Truy cập hệ thống

Để sử dụng các ứng dụng, người dùng thực hiện theo các bước sau:

- Truy cập Website: <https://champa.one/>
- Trên thanh menu chính, chọn mục **Cham Unicode**

Sau khi hoàn tất các bước trên, giao diện hệ thống sẽ hiển thị như Hình 1.

Hình 1. Giao diện Website Champa.one

Để bắt đầu sử dụng, người dùng nhấn vào nhãn **Cham Unicode**, khi đó giao diện bàn phím mặc định sẽ xuất hiện như Hình 2.

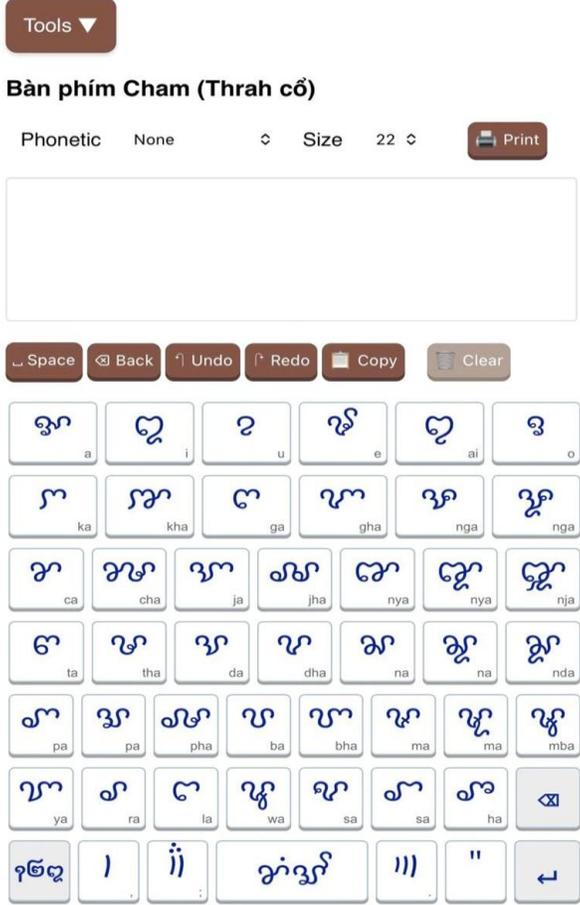
Tham khảo thêm chi tiết bài viết:

Chuyển tự Rumi Cham sang Thrah (Cham Rumi - Thrah Transliterator)

<https://champa.one/article/860>

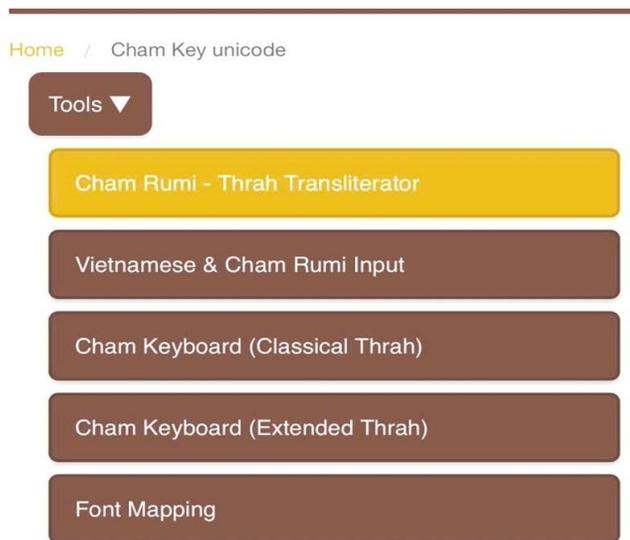
Bàn phím Cham Thrah - Cham Keyboard (Classical Thrah)

<https://champa.one/article/862>

Hình 2. Giao diện Bàn phím Cham (Thrah cổ). Giao diện mặc định.

Để truy cập các ứng dụng khác, người dùng nhấn vào biểu tượng menu (☰) . Danh sách các ứng dụng sẽ được hiển thị như Hình 3.

Hình 3. Danh sách các ứng dụng Cham Unicode.

Cham Rumi -Thrah Transliterater

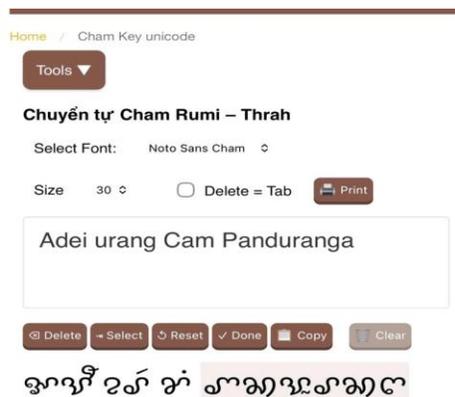
Chuyển tự Cham Rumi - Thrah

Ứng dụng Cham Rumi - Thrah Transliterater cho phép người dùng nhập văn bản bằng Rumi Cham và tự động chuyển đổi sang chữ Thrah tương ứng một cách nhanh chóng và chính xác. Hệ thống được thiết kế thân thiện, dễ sử dụng, phù hợp cho cả người mới bắt đầu lẫn người đã quen với chữ viết Thrah Cham.

3.1. Cham Rumi -Thrah Transliterater (Chuyển tự Cham Rumi - Thrah)

Công cụ Cham Rumi - Thrah Transliterater là một ứng dụng chuyển tự tự động giữa hệ chữ Latin (Rumi Cham) và chữ viết truyền thống Akhar Thrah. Đây là một trong những công cụ cốt lõi trong hệ sinh thái Champa.one, đóng vai trò cầu nối giữa người dùng hiện đại và hệ chữ viết truyền thống.

Chọn mục Cham Rumi - Thrah Transliterater trong Hình 3, xuất hiện giao diện như Hình 4.

Hình 4. Giao diện nhập Rumi Cham và hiển thị chữ Thrah.

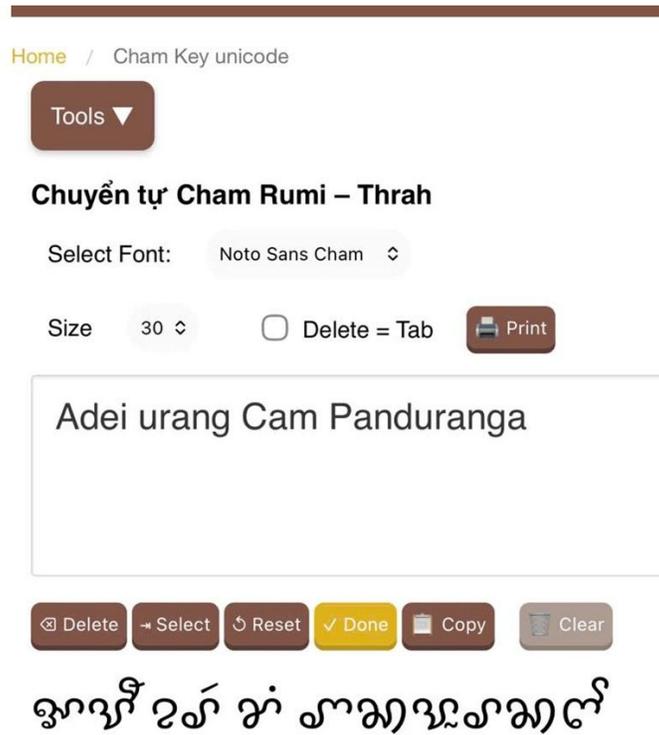
Để chọn chữ Thrah đúng chính tả tùy theo nhu cầu, nhấn vào nút **Select** để chọn, kết quả chữ Thrah Panduranga trong Hình 4 trở thành chữ Thrah Panduranga như trong Hình 5.

Hình 5. Nhấn nút Select để tùy chọn chữ Thrah.

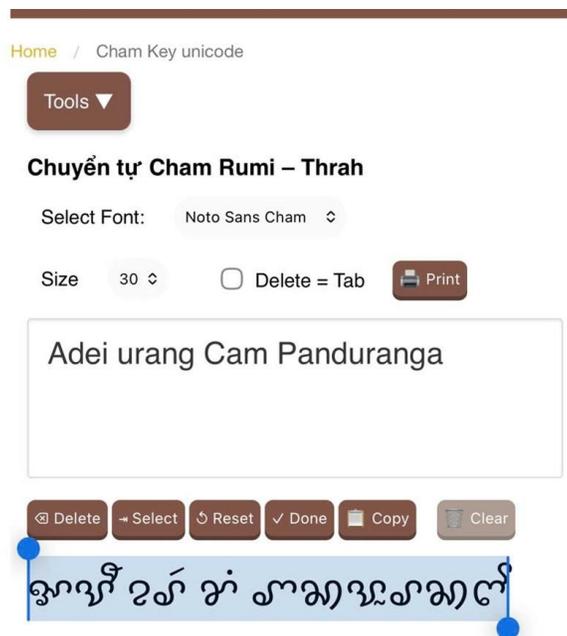
Nút Đặt lại (Reset): giúp khôi phục toàn bộ nội dung về trạng thái mặc định ban đầu.

Nút Hoàn tất (Done): Sau khi hoàn tất chỉnh sửa, nhấn Done để xác nhận kết quả nhập liệu. Kết quả như Hình 6.

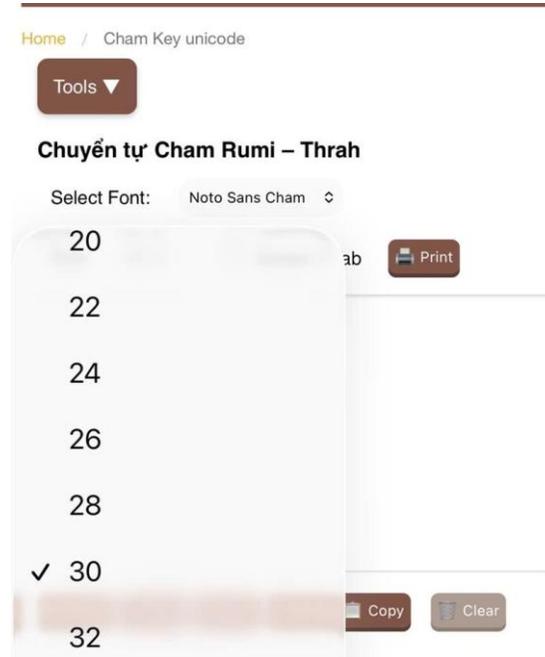
Hình 6. Chữ Thrah đã chọn xong, đúng chính tả, ngữ pháp.

Nút Sao chép (Copy): Sao chép toàn bộ văn bản Thrah vào bộ nhớ đệm để sử dụng trong các ứng dụng khác như MS Word hoặc mạng xã hội. Xem Hình 7.

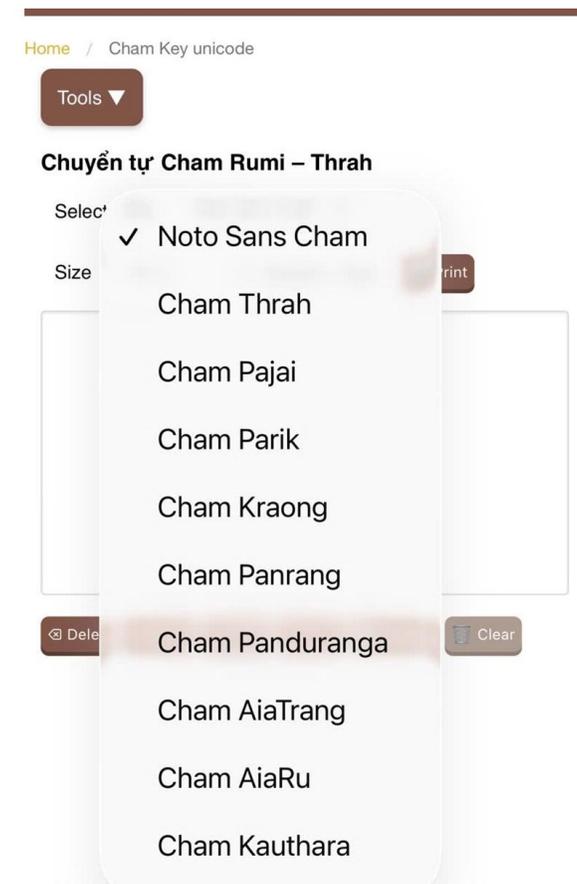
Hình 7. Văn bản chữ Thrah đã sao chép (Copy) vào bộ nhớ đệm.

Kích cỡ chữ Thrah (Size): Dùng để tăng hoặc giảm cỡ chữ Thrah. Xem Hình 8.

Hình 8. Tăng hoặc giảm cỡ chữ Thrah.

Chọn Font (Select Font): Dùng để chọn danh sách Font. Mặc định: Font Noto Sans Cham.

Hình 9. Tùy chọn thay đổi font Cham.

Vietnamese and Cham Rumi Input

Nhập tiếng Việt và Cham Rumi

Trong ứng dụng công cụ số của Champa.one, bên cạnh công cụ chính Cham Rumi - Thrah Transliterator (chuyển tự Cham Rumi - Thrah) cùng các bàn phím Cham Thrah (Classical Thrah) và Cham Thrah (Extended Thrah), ứng dụng Vietnamese and Cham Rumi Input (nhập tiếng Việt và Cham Rumi) được phát triển nhằm đáp ứng nhu cầu nhập liệu song ngữ trong cùng một môi trường làm việc.

3.2. Vietnamese and Cham Rumi Input (Nhập tiếng Việt & Cham Rumi)

Người dùng nhấn vào biểu tượng menu (☰) . Danh sách các ứng dụng sẽ được hiển thị như Hình 10.

Hình 10. Giao diện ứng dụng Vietnamese and Cham Rumi Input trên hệ thống Champa.one. Giao diện được thiết kế tích hợp hai vùng nhập liệu cho tiếng Việt và Cham Rumi, cho phép người dùng thao tác song song, hỗ trợ soạn thảo văn bản song ngữ, đối chiếu ngôn ngữ và phục vụ quá trình chuyển tự sang chữ Akhar Thrah một cách thuận tiện và hiệu quả.

Cham Keyboard (Classical Thrah)

Bàn phím Cham (Thrah cổ)

Cham Keyboard (bàn phím Cham Thrah) được xây dựng như một giải pháp thiết thực, nhằm hỗ trợ cộng đồng người Cham, các nhà nghiên cứu và người học tiếp cận, sử dụng và lan tỏa chữ Thrah trong môi trường số. Ứng dụng cho phép nhập liệu chữ Cham Thrah một cách trực quan, dễ sử dụng; đồng thời phục vụ hiệu quả cho công tác nghiên cứu, giảng dạy và bảo tồn chữ viết truyền thống. Bên cạnh đó, công cụ còn tạo điều kiện thuận lợi cho việc chuyển tự từ Rumi Champa - Thrah, góp phần chuẩn hóa và phổ biến việc sử dụng chữ viết Cham trong đời sống hiện đại.

3.3 Cham Keyboard (Classical Thrah)

Tổng quan cấu trúc và các chức năng chính của bàn phím Cham Thrah.

3.3.1. Các tính năng chính

1. Nút Phonetic (Phát âm)

- Chức năng phát âm bằng chữ cái Thrah
- Gồm hai lựa chọn:
  - *Sanskrit-Based*: phát âm phụ âm kèm nguyên âm mặc định /a/
  - *Traditional*: phát âm phụ âm theo truyền thống Cham, với âm kết /ak/
- Mặc định: *None* (không phát âm)

2. Nút Size (Kích cỡ)

- Tăng hoặc giảm kích thước chữ Thrah hiển thị

3. Textbox (Khung nhập chữ Thrah)

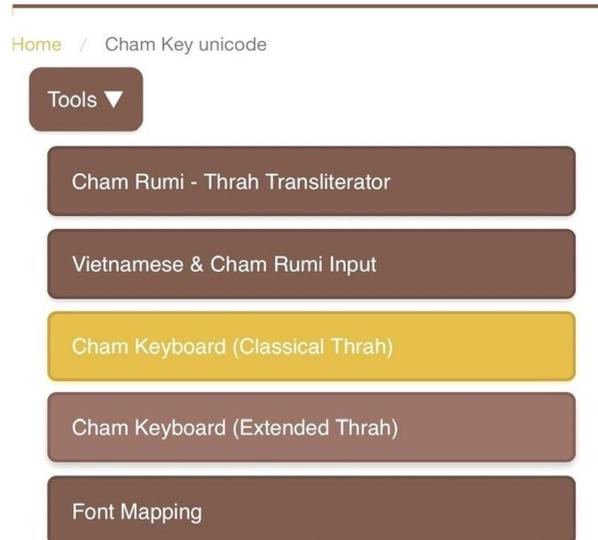
- Khu vực nhập và hiển thị văn bản Thrah

4. Cham Keyboard (Bàn phím Cham)

- Giao diện bàn phím được chia thành hai phần chính

3.3.2. Sử dụng

Người dùng nhấn vào biểu tượng menu (☰) . Danh sách các ứng dụng sẽ được hiển thị như Hình 11.

Hình 11. Chọn ứng dụng Cham Keyboard (Classical Thrah) - Bàn phím Cham (Thrah cổ).

Sau khi chọn ứng dụng Cham Keyboard (Classical Thrah) - Bàn phím Cham (Thrah cổ), xuất hiện giao diện như Hình 12.

Hình 12. Giao diện và Bàn phím Cham Thrah (phần chữ cái Thrah). Nút khoanh tròn: ᩉ᩠ᩅ: dùng chuyển qua phần dấu Thrah.

Giải thích: (xem Hình 13)

Hình 13. Bàn phím Cham Thrah (phần bổ sung).

- **Nút 1:** 𑜀𑜂𑜆𑜃: nút chuyển đổi bàn phím Thrah.
- **Nút 2:** 𑜀: Dấu kết thúc câu hoặc đơn vị văn bản chữ Thrah; tương đương với dấu chấm (.)
- **Nút 3:** 𑜀𑜃: Dấu kết thúc dùng để phân đoạn văn bản hoặc kết thúc ý hoàn chỉnh; tương đương với dấu kết đoạn.
- **Nút 4:** 𑜀𑜂𑜆𑜃: nút Spacebar (dấu cách)
- **Nút 5:** 𑜀𑜂: Dấu kết thúc đặc biệt trong văn bản Thrah, thường dùng trong ngữ cảnh trang trọng hoặc phân đoạn lớn; có thể tương đương với dấu kết đoạn hoặc kết văn bản.
- **Nút 6:** 𑜀𑜂, dấu ngoặc kép (Quotation marks), hỗ trợ để giải thích.
- **Nút 7:** xuống dòng nhập văn bản.

Hình 14. Bàn phím Cham (phần dấu Thrah). Nút khoanh tròn: 𑜀𑜂: chuyển qua phần chữ cái Thrah.

Xử lý văn bản

Trình bày các công cụ hỗ trợ chỉnh sửa và xử lý văn bản trong quá trình nhập liệu, giúp người dùng thao tác thuận tiện và hiệu quả hơn. Các chức năng được minh họa tại Hình 15.

Các chức năng chính bao gồm:

1. **Space**: tạo khoảng trắng giữa các từ (phím cách)
2. **Back**: xóa ký tự đứng trước con trỏ
3. **Undo**: hoàn tác thao tác vừa thực hiện
4. **Redo**: khôi phục thao tác đã hoàn tác
5. **Copy**: sao chép toàn bộ nội dung văn bản chữ Thrah
6. **Clear**: xóa toàn bộ nội dung trong khung nhập

Hình 15. Các nút xử lý văn bản.

Cham Keyboard (Extended Thrah)

Bàn phím Cham (Thrah mở rộng)

Trong quá trình số hóa và phát triển các công cụ hỗ trợ chữ viết Cham, bên cạnh việc bảo tồn hệ thống Akhar Thrah truyền thống, nhu cầu mở rộng khả năng biểu đạt và linh hoạt trong nhập liệu ngày càng trở nên rõ rệt. Trên cơ sở đó, Cham Keyboard (Extended Thrah) được xây dựng như một phiên bản mở rộng của Bàn phím Cham (Thrah cổ), kế thừa các chức năng cốt lõi, đồng thời bổ sung thêm một số thành phần nhằm đáp ứng nhu cầu sử dụng đa dạng của người dùng.

Bàn phím Cham (Thrah mở rộng) giữ nguyên cấu trúc và nguyên lý hoạt động của hệ bàn phím Thrah truyền thống, giúp người dùng dễ dàng tiếp cận và sử dụng. Điểm khác biệt quan trọng là việc bổ sung các ký tự kết (*paoh Gak matai*), cho phép người dùng linh hoạt hơn trong quá trình nhập liệu, đặc biệt trong các trường hợp cần biểu đạt mở rộng hoặc theo những xu hướng sử dụng mới.

Tuy nhiên, cần lưu ý rằng trong lịch sử phát triển chữ viết Cham, từ akhar Hayap Champa cổ đến akhar Thrah truyền thống, hệ thống chữ viết không tồn tại ký tự kết *paoh Gak* (tức không có *paoh Gak matai*). Việc xuất hiện và đưa vào sử dụng ký tự này, đặc biệt từ sau khi BBSSCC được thành lập, đã tạo ra nhiều tranh luận và ý kiến khác nhau trong giới nghiên cứu.

Trong bối cảnh đó, Champa.one lựa chọn cách tiếp cận linh hoạt: bổ sung *paoh Gak matai* vào bàn phím như một tùy chọn, không thay thế hay làm thay đổi hệ thống chữ Thrah truyền thống, mà nhằm mở rộng công cụ để phục vụ nhu cầu thực tiễn của người dùng. Cách tiếp cận này vừa đảm bảo tôn trọng giá trị lịch sử, học thuật, vừa tạo điều kiện thuận lợi cho việc ứng dụng chữ Cham trong môi trường số hiện đại.

3.4. Cham Keyboard (Extended Thrah)

Tổng quan cấu trúc và các chức năng chính của bàn phím Cham Thrah mở rộng.

3.4.1. Các tính năng chính

1. Nút Phonetic (Phát âm)

- Chức năng phát âm bảng chữ cái Thrah
- Gồm hai lựa chọn:
  - **Sanskrit-Based**: phát âm phụ âm kèm nguyên âm mặc định /a/
  - **Traditional**: phát âm phụ âm theo truyền thống Cham, với âm kết /ak/
- Mặc định: **None** (không phát âm)

2. Nút Size (Kích cỡ)

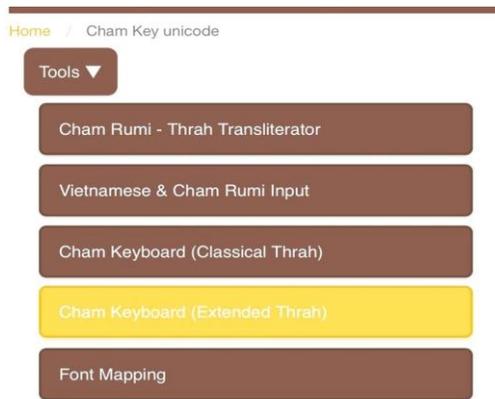
- Tăng hoặc giảm kích thước chữ Thrah hiển thị

3. Textbox (Khung nhập chữ Thrah)

- Khu vực nhập và hiển thị văn bản Thrah

4. Cham Keyboard (Bàn phím Cham)

Người dùng nhấn vào biểu tượng menu (☰) . Danh sách các ứng dụng sẽ được hiển thị như Hình 16.

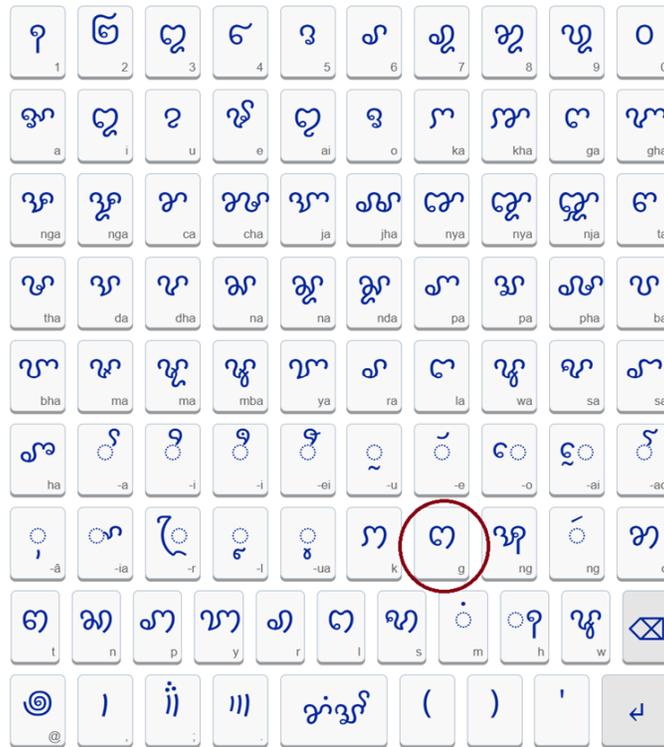

Hình 16. Chọn ứng dụng Cham Keyboard (Extended Thrah) - Bàn phím Cham (Thrah mở rộng).

Chọn ứng dụng Cham Keyboard (Extended Thrah) - Bàn phím Cham (Thrah mở rộng), xuất hiện giao diện như Hình 17.

Hình 17. Giao diện chính của ứng dụng Cham Keyboard (Extended Thrah) - Bàn phím Cham Thrah mở rộng. Giao diện được thiết kế tích hợp đầy đủ hệ thống ký tự chữ cái (nguyên âm, phụ âm), ký số và các dấu phụ trên một mặt phẳng hiển thị, cho phép người dùng quan sát và thao tác toàn diện đối với toàn bộ hệ thống chữ viết Akhar Thrah.

Hình 17. Bàn phím Cham Keyboard (Extended Thrah) - Bàn phím Cham Thrah mở rộng. Giao diện được thiết kế tích hợp đầy đủ hệ thống ký tự chữ cái (nguyên âm, phụ âm), ký số và các dấu phụ cho phép người dùng quan sát và thao tác toàn diện đối với toàn bộ hệ thống chữ viết Akhar Thrah.

5. Kết luận

Hệ thống bốn ứng dụng được trình bày trong nghiên cứu này phản ánh một cách tiếp cận tích hợp giữa ngôn ngữ học ứng dụng và công nghệ số trong việc bảo tồn chữ viết Akhar Thrah. Thông qua việc xây dựng cầu nối giữa hệ chữ Rumi Champa (Rumi Cham 2000) và chữ viết truyền thống, các công cụ không chỉ giải quyết bài toán kỹ thuật về nhập liệu và chuyển tự, mà còn góp phần định hình một chuẩn thực hành ngôn ngữ trong môi trường số.

Hệ thống được xem như một mô hình thử nghiệm trong việc chuẩn hóa và số hóa chữ viết Rumi Champa và Thrah Cham, nơi các quy tắc chuyển tự đóng vai trò trung gian giữa biểu đạt ngữ âm và ký hiệu văn tự. Đồng thời, việc triển khai trên nền tảng thiết bị di động giúp mở rộng phạm vi tiếp cận, đưa chữ Thrah từ không gian nghi lễ và học thuật vào đời sống thường nhật.

Tuy nhiên, một số thách thức vẫn tồn tại, bao gồm: sự đa dạng phương ngữ, khác biệt trong quy ước Rumi Cham, và giới hạn trong xử lý ngữ cảnh tự động. Những yếu tố này đòi hỏi các nghiên cứu tiếp theo nhằm hoàn thiện mô hình chuyển tự, cũng như xây dựng các bộ dữ liệu ngôn ngữ chuẩn hóa có tính đại diện cao hơn.

Trong tổng thể, hệ thống ứng dụng của Champa.one không chỉ mang ý nghĩa công nghệ mà còn có giá trị văn hóa, xã hội rõ rệt, góp phần bảo tồn di sản chữ viết của người Cham theo hướng bền vững và thích ứng với kỷ nguyên số. Đây có thể được xem là một bước tiến quan trọng trong việc kết nối tri thức truyền thống với hạ tầng công nghệ hiện đại, hướng tới việc phát triển lâu dài và lan tỏa rộng rãi chữ viết Thrah trong cộng đồng và trong nghiên cứu học thuật quốc tế.

Champa.one

Champa: Ilamu - Bahasa - Bangsa - Nagar

Tiếng Việt English

- Home
- Cham Unicode
- Cham Font
- Cham Keyboard
- Cham Tools
- Cham Studies
- Virtual Keyboard
- Cham Language
- Media
- Album

Home

Tên gọi "Bani" hay "Hồi giáo Bani": Nhìn từ góc độ khoa học lịch sử, các học giả Cham và thực tiễn quản lý tôn giáo tại Việt Nam

Tác giả: Thành Thanh Huế
Trong mục: Tin tức

20-12-16 10g 3, 2026

Trong những năm gần đây, vấn đề tên gọi tôn giáo của cộng đồng Cham Bani tại Việt Nam đã trở thành chủ đề thu hút sự quan tâm của giới nghiên cứu khoa học xã hội, các cơ quan quản lý nhà nước cũng như chính cộng đồng người Cham. Tranh luận chủ yếu xoay quanh việc nên sử dụng thuật ngữ "Bani", "Hồi giáo Bani", hay xác định vị trí của truyền thống tôn giáo này trong hệ thống các tôn giáo tại Việt Nam. Đây không chỉ là câu chuyện về thuật ngữ hay cách gọi hành chính, mà còn liên quan đến nhiều vấn đề quan trọng như lịch sử tôn giáo của người Cham, quá trình giao lưu văn hóa, tôn giáo trong khu vực Đông Nam Á, cũng như cách thức phân loại tôn giáo trong khoa học và trong thực tiễn quản lý nhà nước. Từ góc độ lịch sử, nhiều nghiên cứu cho thấy Islam đã bắt đầu ảnh hưởng đến khu vực của vương quốc cổ Champa từ khoảng thế kỷ X (thời đại vua Yang Puku Vijaya Sri còn gọi là Po Allah- 998-1006) thông qua các tuyến thương mại biển trong khu vực. Trong quá trình giao thương, các thương nhân và giáo sĩ Hồi giáo từ Trung Đông, Malaysia, Indonesia và Ấn Độ (India) đã mang theo tín ngưỡng Islam đến vùng duyên hải miền Trung Việt Nam.

Hình ảnh Chăm

Học sinh trường THCS Phan Hòa

Website Chăm

champa.one
nguocham.com

Văn học Chăm

- Dalukal
- Akayat
- Arjya
- Damney
- Sakarai

Cham Heritage

Video Chăm

Thư yêu cầu: Chuyển sách "Tài liệu Hoàng gia Champa" từ Hoa Kỳ về Việt Nam

Tác giả: Putra Podam
Trong mục: Tin tức

02-26-16 10g 3, 2026

Tôi tên là TS. Văn Ngọc Sáng (Putra Podam), Tổng Biên tập Báo điện tử Champa.one, có trụ sở tại tiểu bang California, Hoa Kỳ. Nhân danh Tổng Biên tập Báo điện tử Champa.one, chúng tôi trân trọng gửi đến lãnh đạo các cấp chính quyền Việt Nam nguyện vọng như sau: 1. Cho phép vận chuyển bộ sách "Tài liệu Hoàng gia Champa", được xuất bản tại Hoa Kỳ, về Việt Nam. 2. Số sách này dự kiến được biểu tặng cho một số chức sắc Agama Awal (Hồi giáo Awal, hiện nay tạm gọi Hồi giáo Bani) và Agama Aher (Hồi giáo sau, muốn Aher theo Po Allah và ảnh hưởng bản địa), cũng các bộ tộc và trí thức Chăm tại Việt Nam, nhằm phục vụ nhu cầu nghiên cứu, bảo tồn và tìm hiểu về lịch sử, ngôn ngữ và văn hóa Chăm.

Kiểm nghị: Xem xét và làm rõ tên gọi tôn giáo "Hồi giáo Bani"

Tác giả: Putra Podam
Trong mục: Tin tức

02-07-15 10g 3, 2026

Ngày 09 tháng 3 năm 2026, Ban Tuyên giáo và Dân vận Tỉnh ủy Lâm Đồng ban hành Công văn số 404-CV/BTGDVTU về việc sử dụng đúng tên gọi tôn giáo "Hồi giáo Bani". Công văn nêu rõ nhằm bảo đảm tính thống nhất trong việc sử dụng tên gọi tôn giáo đã được Nhà nước công nhận và trên hệ thống dữ liệu quốc gia, các cơ quan, tổ chức trên địa bàn tỉnh được đề nghị thống nhất sử dụng tên gọi tôn giáo của đồng bào Chăm là "Hồi giáo Bani". Trước nội dung của công văn nêu trên, chúng tôi nhận thấy vấn đề tên gọi tôn giáo của cộng đồng dân tộc Chăm có liên quan đến nhiều khía cạnh lịch sử, học thuật và pháp lý. Vì vậy, nhằm bảo đảm sự chính xác trong nhận thức và trong công tác quản lý nhà nước về tôn giáo theo quy định của pháp luật, chúng tôi kính trình bày một số nội dung để các cơ quan có thẩm quyền xem xét. Theo quy định của Luật Tín ngưỡng, Tôn giáo năm 2016, Nhà nước tôn trọng và bảo đảm quyền tự do tín ngưỡng, tôn giáo của công dân, đồng thời việc công nhận tổ chức tôn giáo, tên gọi tôn giáo và hoạt động tôn giáo cần được xác định rõ ràng trong hệ thống quản lý nhà nước nhằm bảo đảm tính minh bạch và thống nhất.

Rà soát đồng bộ, ghi đúng tên gọi "Hồi giáo Bani"

Tác giả: Ban Biên tập Champa.one
Trong mục: Tin tức

06-27-3 10g 3, 2026

Sau khi tiếp nhận phản ánh về việc một số địa phương ghi mục tôn giáo trong lý lịch trích ngang chưa đúng, chưa thống nhất theo Danh mục tôn giáo Việt Nam ban hành kèm Công văn số 8952/BNV-BTGGP ngày 28/12/2020 của Bộ Nội vụ Việt Nam, các cơ quan chức năng đã khẩn trương kiểm tra, rà soát và triển khai các biện pháp chấn chỉnh, bảo đảm thống nhất ghi đúng tên gọi "Hồi giáo Bani" theo quy định. Theo nội dung phản ánh, trước đó tại một số địa phương, tên tôn giáo của cộng đồng người Chăm Bani được ghi với nhiều cách khác nhau như "Bani", "Chăm Bani", chưa sử dụng đầy đủ tên gọi chính thức "Hồi giáo Bani" theo danh mục hiện hành. Việc ghi chưa thống nhất này tuy xuất phát từ thói quen hành chính hoặc cách gọi phổ biến trong đời sống, song đã dẫn đến sự thiếu đồng bộ trong hệ thống hồ sơ, dữ liệu và chưa bảo đảm tính chuẩn xác theo quy định pháp lý.